

VALDKOND – MINA JA KESKKOND

Valdkonna sisu:

- **sotsiaalne keskkond:** mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kombed, teised rahvused Eestis, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid, tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine;
- **tehiskeskkond:** ehitised, kodumasinad, jäätmed, ühissõidukid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus;
- **looduskeskkond:** kodukoha loodus, loodusvaatlused, muutused looduses, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- nimetab kodu asukoha (linn, alev), maal (talukoha nimi);
- oskab öelda oma ees- ja perekonnanime ning vanust;
- kirjeldab oma perekonda, teab ema/ isa ees- ja perekonnanime;
- oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu;
- teab mõistete oma, võõra ja ühise tähendust;
- loetleb tuntumaid ameteid ja nende juurde kuuluvaid töövahendeid;
- teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid;
- põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust;
- nimetab tervist hoidvaid tegevusi;
- oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev, jõulud) ja nendega seotud tegevusi;
- teab üldtuntud viisakusreegleid;
- kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet;
- nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev;
- oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada;
- nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid;
- mõistab säästvat ja hoolivat eluviisi enda ümber (toast lahkudes kustutab tule jm);
- nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud ja oskab abi paluda;
- oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid loomi ja linde ning teab nende elupaiku (s.h putukad)
- oskab nimetada ning kirjeldada erinevaid taimi, puid, lilli, seeni, puu- ja köögivilju;
- teab, kuidas ohutult jalgsi liigelda sõiduteel ja seda ületada;
- teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis;
- teab helkuri vajalikkusest;
- oskab märgata kaaslast ja teisi arvestada.

VALDKOND – KEEL JA KÕNE

Valdkonna sisu:

- keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- oskab jutustada ja oma kogemustest rääkida (nt oma perest);
- oskab rääkida viisakalt, ootab oma kõnejärjekorda;
- jutustab möödunud sündmustest 3-4 lausega;
- loeb peast kuni kahe salmilist luuletust;
- kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust;
- mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega;
- kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid;
- kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur - suurem - kõige suurem);
- kasutab tingivat kõneviisi ja enamikku nimisõna käändevorme mitmuses;
- kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (nt lühike - pikk, must - puhas);
- kasutab kõnes iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt arg, kaval);
- kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid nimisõnu *hommik, päev, õhtu, öö*;
- hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja 3-4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu;
- kuulab meelsasti ettelugemist, oskab loetu kohta küsimusi esitada ja neile vastata;
- tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti;
- oskab jätkata etteantud mustrit kirja eelharjutustes;
- kirjutab õigesti üksikuid sõnu suurtähtedega (näiteks oma nime).

VALDKOND – MATEMAATIKA

Valdkonna sisu:

- hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrilised kujundid.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- rühmitab esemeid ja olendeid kahe erineva tunnuse alusel;
- võrdleb esemeid paaridesse seades ning otsustab, mida on rohkem, mida vähem;
- tunneb heledaid ja tumedaid toone;
- oskab loendada 1-8 ja sõnastab loendamistulemuse arvuna;
- tutvub numbrita 1-8;
- järjestab esemeid kõrguse järgi (kõrgem- madalam);

- järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi;
- teab mõisteid: kerge-raske;
- näeb ja oskab kirjeldada ringi, kolmnurga, ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast;
- teab ajamõisteid: hommik, päev, õhtu, öö;
- kirjeldab tegevusi ja sündmusi eile- täna- homme;
- teab mõisteid: enne-pärast, kaugemal-lähemal, siin-seal, vahel, järel, juures;
- määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (taga-ees, sees-väljas, kõrval, keskel, üleval-all);
- teab aastaaegu.

VALDKOND – KUNST

Valdkonna sisu:

- joonistamine ja maalimine
- voolimine
- kleepetöö ja meisterdamine
- toiduvalmistamine

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

joonistamine ja maalimine

- oskab edasi anda tegelaste isikupära värvi ja vormi abil;
- käsitseb õigesti kunstivahendeid: pliiatsit, pintslit, kriite jne;
- oskab kujutada tüdrukule ja poisile iseloomulikku välimust ja riietust;
- oskab erinevaid trükitehnikaid (kartuli, templi, niiditrükk jne.);
- tunneb ja kasutab värve: sinine, punane, kollane, roheline, valge ja must;
- õpib segama erinevaid värvitoone (kasutades valget ja musta värvi);
- oskab viimistleda oma tööd nt tausta värvimine;
- märkab õigeid suurusvahekordi, osi ja detaile;
- oskab näidise järgi kaunistada oma tööd korrapärase mustriaga;
- tutvub Eesti kunstiloominguga;
- oskab kujutada tuttavaid esemeid ümbritsevast elust, lastekirjandusest, lauludest, lastesaadetest ja filmidest.

voolimine

- õpib savipulka ja –kera lamedaks vajutama;
- lisaks plasteliini veeretamisele, annab voolitavale iseloomuliku tunnuse, seda pigistades või venitades;
- oskab kasutada kaunistamiseks erinevaid templeid;
- oskab piklikku savipulka spiraaliks keerata (nt. linnupesa).

kleepetöö ja meisterdamine

- lõikab kääridega mööda sirgjoont;
- voldib paberit pooleks;
- kleebib mitmest osast koosnevaid kujundeid;
- oskab rebida paberit;
- oskab pärleid lükkida rütmilise jadana paelale;
- oskab tööd kaunistada motiivide ja kujunditega;
- tutvub erinevate looduslike ja jääkmaterjaliga;
- oskab lihtsamaid šabloone kasutada;
- õpib ise looma ja rütmiliselt tunnetama lihtsamaid mustreid.

toidu valmistamine

- oskab teha lihtsamaid võileibu ja salateid valmis pandud toiduainetest;
- õpib valmistama lihtsamaid küpsiseid;
- õpib toitu kaunistama;
- õpib teistega koos töötama ja teistega arvestama (nt. küpsise - või võileivatordi valmistamisel).

VALDKOND – MUUSIKA

Valdkonna sisu:

- muusika kuulamine;
- laulmine;
- muusikalis – rütmiline liikumine;
- pillimäng.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

- tunneb ära mõned õpitud laulud;
- tunneb muusikalisi põhimõisteid (vaikne-vali, kiire- aeglane, rõõmus-kurb);
- eristab muusikas erinevat dünaamikat ja rütme;
- õpib laulmise juures õigesti õhku kasutama - hingama, puhuma;
- laulab rühmaga ühtlases tempos, ilmekalt, sujuvalt;
- julgeb ja tahab esineda;
- oskab lihtsamaid õpitud laste- ja rahvalaule;
- oskab laulda Eesti hümnis 1. salmi;
- orienteerub ruumis, liigub vabalt, läbisegi, ringselt, üksi, paaris;
- tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente;
- lähtuvalt muusika iseloomust (vali-vaikne, kiire-aeglane, kõrge-madal) oskab iseseisvalt ja muuta liikumist, kasutades selleks erinevaid liigutusi;
- kasutab kehapilli, varieerib erinevaid kehapilli võimalusi;
- oskab mängida rütmilisi kajamänge;
- oskab rütme TA-A(samuti TA, TI-TI ja PAUS);

- mängib rütmipilli (kõlapulgad, väike trumm, tamburiin, kelluke, piitsaplaks, kõlakarp, käristi, ööbik) ja meloodiapilli (ksülofon, metallofon, kõlaplaad);
- kasutab loovalt laulude ja rütmilise liikumise kaasmänguks nii keha-, rütmi- meloodia- kui ka looduspille;
- tunneb välimuse ja hääle järgi mõnda Eesti rahvapilli (kannel, viiul, löõtspill, torupill).

VALDKOND – LIIKUMINE

Valdkonna sisu:

- liikumisalased üldteadmised;
- põhiliikumised: kõnd, jooks, hüpped ja hüplemine;
- visked, püüdmine, veeretamine;
- roomamine, ronimine, tasakaaluharjutused;
- liikumismängud;
- erinevad spordialad;
- võimlemine, tants ja rütmika.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- liigub vabalt ja orienteerub ruumis;
- oskab rivistuda iseseisvalt viirgu ja kolonni;
- oskab moodustada paare ja ringi;
- sooritab koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi: kõnd varvastel ja päkkadel, mitmesugused hüplemised, edasi liikudes hüppamine, üle nõõri hüppamine, ühel jalal seis ja hüplemine, jalgrattasõit;
- osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joonejooksud) ja liikumismängudes;
- sooritab harjutusi õpetaja korralduse ja sõnalise seletuse järgi;
- oskab kasutada ja sooritada harjutusi erinevate spordivahenditega;
- mängib 2-3 reeglita liikumismänge;
- tutvub erinevate spordialadega nagu pallimängud, võimlemine, kergejõustik (s.h jooks ja kaugushüpe), rahvasport nt kõievedu, kotisjooks;
- tutvub hüppenõõriga hüppamise tehnikaga;
- kelgumäel teab ohutusreegleid ja oskab pidurdada;
- sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga looduses;

VALDKOND – UJUMINE

Valdkonna sisu:

- veega harjumine;
- hingamispeetus ja vette hingamine;
- horisontaalasendiga harjumine veepinnal, libisemine;
- jalgade töö;

- käte töö;
- rütmiline hingamine;
- terviklik sooritus ujumisel.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

- liigub iseseisvalt ja enesekindlalt basseinis;
- tunneb vee omadusi – inerts, üleslükkejõud;
- libiseb kõhili kasutades abivahendeid (rõngas, nuudel, laud);
- lamab selili abivahendiga (rõngas, nuudel, laud);
- oskab nägu vette asetada hingamispeetusega ja hingamisega;
- osaleb veemängudes (sukeldumine, esemete põhjast korjamine jms);
- oskab trepilt libiseda, teha poolhüppeid ning krooli jalgadetööd.

LAPSE ÜLDOSKUSED

mänguoskused :

Laps suudab juba pikemalt mängida eesmärgistatud mängu koos teistega. Laps imiteerib jätkuvalt oma mängus ümbritsevat elu. Lapsel on huvi teatud mänguteemade vastu (kool, pood). Lapsel areneb mängu algatus ja läbiviimise oskus. Lapsele pakuvad huvi erinevad mänguvahendid ja mänguliigid.

tunnetus – ja õpioskused:

- tegutseb lühikest aega iseseisvalt, tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi;
- reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides kasutama sisekõnet (planeerides tegevust ei räägi häälega mida tegema hakkab, vaid teeb seda mõttes);
- tegutseb koos teistega, teda motiveerivad eakaaslased;
- keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;
- katsetab, uurib erinevaid võimalusi, kasutades sümboliteid, kujutlusi, reaalseid esemeid;
- osaleb erinevaates mänguliikides (rolli -, lavastus -, ehitusmäng) ja kunstitegevustes;
- räägib esemetest, mis pole kohal, olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, fantaseerib;
- keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümne minutit;
- oskab vaadelda ja märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid;
- eristab rühmi ja oskab rühmi võrrelda;
- lapsel on ettekujutus numbritest, tähtedest ja sümbolitest;
- omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme.

sotsiaalsed ja enesekohased oskused:

- hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid;
- väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;
- suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt, suudab kuigivõrd oma tegude eest vastutada;
- on tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut;
- imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere;
- eelistab sootüübilisi mängu (poisid autodega, tüdrukud nukkudega jms);
- naudib rühma kuulumist, eakaaslaste seltsi, ühistegevusi – teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd;
- arvestab reegleid, kogemusi ja muutusi. Järgib teiste poolt reeglite täitmist. Kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada sõnaliselt;
- oskab avalikus kohas sobivalt käituda. TEAB mida tohib, mida mitte.

TÖÖKASVATUS

Töökasvatuse liigid:

- eneseteenindamine;
- erinevad töötegevused;
- täiskasvanute töödega tutvumine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

5 AASTANE LAPS – kõigi eelduste kohaselt saab laps hakkama eneseteenindamisega. Laps suudab keskenduda huvitavale tegevusele 20-30 minutit. Laps korrigeerib käitumist vastavalt vajadusele. Laps palub keerukates toimingutes abi.

Eneseteenindamine

- laps riietub iseseisvalt (oskab kinni-lahti teha trukke, nööpe, lukke), harjutab paelte punumist;
- paneb juhendamisel kuivama märjad riided, hoiab korras oma kapi;
- kammib iseseisvalt oma juuksed;
- järgib iseseisvalt üldlevinud lauakombeid;
- sööbi ise, kasutab sõltuvalt toidust õigeid söögiriistu (lusikas, kahvel, nuga);
- teeb juhendamisel pärast magamist voodi ära.

Töötegevus

- kasutab mitmesuguseid töövahendeid: haamriga naelte löömine, harja ja kühvli kasutamine põranda pühkimisel, sukanõela kasutamine jms;
- täidab korrapidaja ülesandeid (laua katmine ja koristamine);
- võtab osa kollektiivsest tööst (rühma või õueala koristamine, lehtede riisumine jms);
- oskab tegutseda täiskasvanud suulise juhendamise järgi;
- aitab täiskasvanul hoolitseda lemmiklooma eest.

Täiskasvanute töödega tutvumine

- teab oma vanemate koduseid ja tööalaseid kohustusi, teab vanemate töökohti;
- teab elukutseid nende tegevuse alusel (pagar küpsetab, arst ravib haigeid jms).